

Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om tilskud til investeringer på økologiske bedrifter 2022 - j.nr. 22-23333-000012.

Økologisk Landsforening takker for muligheden for at afgive høringssvar. Foreningens høringssvar er udarbejdet i forlængelse af foreningens høringssvar fra marts 2021 vedrørende tilskudsordningen til investeringer på økologiske bedrifter i 2021, og flere af de samme pointer vil derfor fremgå. Vi mener nemlig, at en række faktorer og udfordringer ved ordningen fra 2021 også gør sig gældende ved udkastet til ordningen for 2022. Derudover optræder en række nye pointer.

Generelt om behandlingsstøtteordningen: Sagsbehandlingstiden skaber udfordringer

ØL har modtaget flere henvendelser om lange behandlingstider på helt op til halvandet år omkring anmodninger om tilsagn eller med hensyn til udbetaling efter tilsagn er givet. De lange behandlingstider skaber store udfordringer for ansøgerne (producenterne), for de risikerer at blive placeret i et juridisk ingemandsland i den periode, sagsbehandlingen står på, hvis de undervejs fortsat ønsker at udvikle deres produktion. For eksempel hvis en producent ønsker juridiske ændringer i sin virksomhedsstruktur under sagsbehandlingen af en ansøgning¹, fordi et ændret CVR-nummer medfører afslag om tilsagn. De lange sagsbehandlingstider risikerer dermed at sætte anden virksomhedsmæssig udvikling sættes i stå. En udvikling der ellers kunne have skabt vækst, grøn omstilling og/eller bedre arbejdsmiljø.

Der er behov for, at det tydeligere fremgår af vejledningen, hvordan en ansøger skal forholde sig under behandlingstiden, hvilke konsekvenser en lang sagsbehandlingstid kan have, eller at der som minimum indskrives, hvor lang en behandlingstid ansøgeren kan forvente.

Udkastet støtter forkert strukturudvikling i landbruget

I ØL er vi naturligvis glade for, at der er en mulighed for, at man som økologisk producent kan søge støtte til udvikling af sin produktion. Det er særligt relevant for mindre producenter, hvor udgifterne til udvikling skal fordeles på indtjeningen fra færre dyr, planteavl og anden produktion.

Netop derfor er vi særligt ærgerlige over, at støtteordningen er opsat på en måde, der først og fremmest bidrager til en strukturudvikling i retning af større og mere specialiserede landbrug. Det gør den af tre grunde:

- 1) jf. §7, stk. 4 og stk. 5 vedrørende udvælgelseskriterierne "omkostningseffektivitet" og dernæst "gennemsnitlig økonomisk effektivitet". Det er ikke altid, de mindre (og særligt de alsidige)

¹ Jf. punkt 6.1 i vejledningen skal producenten informere om overdragelse af tilsagn til anden producent, men punktet drejer sig om overdragelse af tilsagn, når tilsagn er givet, og forholder sig dermed ikke til perioden under sagsbehandlingen af ansøgning om tilsagn.

produktioner scorer højest på effektivitetsparametrene (og det er heller ikke meningen med deres produktion), men de stilles dermed dårligere end deres større og mere specialiserede kollegaer.

- 2) Jf. §4 gives der ikke støtte til ansøgninger på under 100.000 kr., men beløbet overstiger langt udgifterne til mindre teknologiske udviklingsbehov, som mindre producenter har. Et konkret eksempel er muligheden for at søge støtte til en tørresilo, hvilket er en god ting, hvis man f.eks. forsøger sig med linseproduktion. Jf. punkt 4.11 i teknologilisten skal tørresiloen dog minimum være 8 meter i diameter, hvilket er en alt for stor silo til en mindre linseproduktion. At skulle bruge minimum 100.000 kr. inden for én given produktionsform giver samtidig ikke mening på alsidige produktioner, hvor man hele tiden forsøger at optimere på tværs af de give produktionstyper på gården.
- 3) Normtimesatserne jf. §3 4) og bilag 2 er udregnet efter og opstillet til at dække større producenter med maskinel produktion, mens mindre, diverse og håndholdte produktioner ikke dækkes ind af den måde, normtimesatserne er udregnet og opstillet – og det til trods for, at netop disse typer af produktioner bruger langt mere end 830 timer om året inden for et givent produktionsområde. Vi er dog glade for at se, at der jf. vejledningens punkt 3.1 er *"mulighed for at fremsende dokumentation for, at arbejdskraftbehovet er opfyldt, hvis det ikke kan beregnes automatisk"*. ØL vil gerne fremhæve vigtigheden af, at landbrugsstyrelsen prioriterer denne individuelle vurdering i deres behandling af ansøgningerne for som et minimum at kompensere for indretningen af støtteordningen.

Med den nuværende indretning af støtteordningen ryger de mindre alsidige landbrug med andre ord bagerst i udviklingskøen, og der bør derfor ændres i de bagvedliggende kriterier, så både de mindre og de større producenter kan få glæde af støtteordningen.

Dertil er det problematisk, at økologiske delelandmænd eller økologiske landmænd med et andet job ved siden af ikke kan søge ordningen. Begge parter har egen landbrugsvirksomhed, men arbejder ikke nødvendigvis de påkrævede 830 timer årligt inden for den givne produktionsform jf. §3, 4) eller ejer deres egen jord eller egen gård. Godt nok kan man jf. §12, 6) ansøge til udvikling på en forpagtet bedrift, men da man som landmand jf. landbrugsloven ikke kan forpagte en gård, medmindre man ejer en gård i forvejen, er der reelt ikke muligheder for denne gruppe af økologiske producenter. Støtteordningen bidrager dermed negativt til denne gruppe af økologiske landmænds udvikling relativt til deres større kollegaer, og det kan i sidste ende gå udover det økologiske landbrugs udvikling, muligheder for generationsskifte og tilflytning til lokalområderne.

Fordelingen af midler er skæv

I relation til strukturudvikling undrer fordelingen af midler os. Vi er midt i en omstilling af samfundet, hvor vi i langt højere grad skal basere vores fødevarerindtag på plantebaserede fødevarer og nedbringe CO₂-udledningen fra fødevarerproduktionen. Det er noget, som økologien generelt og vi i Økologisk Landsforening i den grad bakker op om og gør alt, hvad vi kan for at understøtte, men behovet for en omstilling reflekteres ikke i fordelingen af midler i støtteordningen.

I udkastet er støtteordningen opdelt således, at der kan uddeles 75 mio. kr. til den animalske produktion jf. §7 stk. 2 (8 mio. kr. til svin, 34 mio. kr. til kvæg, 34 mio. kr. til æg- og fjerkræ samt 1 mio. kr. til får og geuder), men kun 63 mio. kr. til den plantebaserede produktion (53. mio. kr. til planteavl og 10 mio. kr. til frugt, bær og grønt). Der bør naturligvis være støtte til alle produktionsformål, men fordelingen af midlerne bør ændres, så støtteordningen som minimum fordeler midler lige mellem den animalske og den

plantebaserede produktion. Argumentet må ikke være, at der stilles midler til rådighed efter efterspørgsel baseret på ansøgte midler i 2021. I stedet skal midlernes fordeling reflektere samfundets udviklingsbehov.

Hertil kan der tilføjes, at ordningen jf. §13, 3) risikere at modarbejde en grøn omstilling, fordi der opstilles som kriterium, at alle elementer, der indgår i projektet, er nye. I stedet bør det være muligt at søge midler til genbrug eller upcycling af eksisterende materialer eller teknologier. Al ny produktion kræver CO₂, og den udledning kan dermed spares samtidig, hvis der er tale om genbrug eller upcycling. Investeringsstøtteordningen bør være et konkret instrument til at sikre ansvarlig ressourceforvaltning, ikke det modsatte.

Behov for klart og tydeligt sprog

Vejledningen til bekendtgørelsen spiller en vigtig rolle, fordi det giver almindelige mennesker og producenter mulighed for at forstå ofte kompleks lovgivning. ØL har dog modtaget henvendelser fra flere, som også finder vejledningen svær at læse – kapitel 5 om tilsagn fremhæves. Producenterne (inklusive de små, alsidige landbrug) føler sig derfor pressede til at engagere sig med en konsulent for at kunne få oversat ordningen, få vejledning og få hjælp til at indsende ansøgning og udbetalingsanmodning. Det kan medføre en udgift på +30.000 kr.

Problematikken er ikke ny, men opstår hver gang ordningen opdateres. De små ændringer, der er fra år til år, kan have meget stor betydning for om et tilsagn gives eller ej, så det er vigtigt, at ændringerne fra år til år fremhæves i vejledningen, så producenten bliver gjort opmærksomme på dem. Samlet set er der behov for, at vejledningen skrives i et tydeligere og mere klart sprog.

Generelle kommentarer til teknologilisten, bilag 1

Generelt opfordrer vi til, at der kan laves en meget bred tolkning af teknologierne, så små alsidige bedrifter med en i forvejen lav grad af teknologi også har mulighed for at søge og få tilskud. Det vil sige, at der tages udgangspunkt i, om projektet overholder teknologiens formål og ikke nødvendigvis lever op til alle specifikationer jf. bekendtgørelsens bilag 1.

Det gælder for eksempel omkring forbedringer og automatisering til produktion af slagtefjerkræ og æglæggende høns i mobile huse. Her ydes der tilskud til nyanskaffelse af mobile kyllingehuse, men egentlige forbedringer i driften til denne produktionsmetode er ikke nævnt. Det kunne være tilskud til isolering af de mobile huse for at mindske energiforbruget ved opvarmning. Det kunne være til udlægning og nedgravning af vand til de mobile huse i marken for at mindske vandspild og øge automatisering. Det kunne være forbedringer af hegn og eltråde omkring markerne til bedre sikring mod rovvildt.

Konkrete forslag til tilføjelser eller ændringer i teknologilisten, bilag 1:

- *Præcisering af "moderne farehytter" under punkt 1.3:* I den tredje spalte "Obligatoriske elementer" er listet en stribe krav til farehytter for, at der kan opnås støtte. ØL savner en præcisering af størrelsen på "moderne farehytter". Vi ser gerne, at der i denne spalte tilføjes et krav om en minimumsstørrelse på 4,5 kvadratmeter. Avlssøerne i Danmark er gennem de seneste år blevet 20-40 kg større end tidligere, og flere velfærdskoncepter vil gerne udfase de små gammeldags farehytter. Det giver derfor ikke mening at give investeringsstøtte til små farehytter, der formodentlig ikke vil kunne leve op til fremtidens krav. Fagligt set er 4,5 m² til en farende so med 14-16 grise, der bliver i hytten i minimum 7 uger, mere passende.

- *Ændring af punkt 2.1 om halstranspondere:* Punktet bør ændres til "halstranspondere eller bolus", og enheden i standardomkostningen bør ændres til "1200 kr.pr. rem eller bolus"
- *Halmstrømaskiner:* Vi undrer os over, hvorfor der ikke kan gives støtte til halmstrømaskine til fjerkræ, når det er støtteberettiget i griseproduktion.
- *Opsplit punkt 2.13 mht. ansøgning til transportvogn og mobil fangefold:* Mange landmænd har en transportvogn til deres kreaturer, der f.eks. kan hæves/sænkes, men mange økologiske landmænd, særligt landmænd med kvæg der naturgræsser, har brug for en fangefold. Punkt 2.13 bør derfor opsplittes, så man kan ansøge om støtte til en fangefold uden på samme tid at skulle ansøge til støtte til køb af transportvogn.
- *Støtte til køb af droner:* For landmænd med udgående dyr (f.eks. kvæg) på store arealer vil brug af droner til overvågning af kvæget i indhegningerne medføre en stor tidsbesparelse. Droner bør derfor indskrives som støttemulighed på teknologilisten.
- *Vægtsortering i slagtegrisestaldene:* Vejning i forbindelse med slagtning er tidskrævende og ofte stressende for både grise og medarbejdere. Med moderne udstyr vil denne proces kunne automatiseres. Udstyret er relativt dyrt, men vil til gengæld spare mange arbejdstimer.
- *Tilskud til autostyring til traktorer for planteavlere:* Autostyring til traktorer er særligt relevant for mindre planteavlsproducenter, men redskaber til renholdelse med autostyring, kamera og så videre er en meget stor omkostning. En enkelt autostyring til traktor koster omkring 130.0000 kr. og kan flyttes mellem flere traktorer, så det vil være mere realistisk på de mindre ejendomme. Eventuelt kan autostyring komme med ved at betragte en traktor som et redskab?
- *Støtte til teknologiske løsninger i forbindelse med tidlig høst, såsom skårlægger og pickup-skærebord jf. punkt 4.10:* ØL ser det som positivt at ordningen understøtter teknologi der muliggør tidlig høst af korn og afgrøder til konsum og foder med højt protein indhold. Tidlig høst bidrager til at sikre udbytte og høj kvalitet, og tidlig høst giver bedre mulighed for etablering af efterafgrøde, og deraf mindre risiko for næringsstofstab samt bedre udbytter og kvalitet i økologiske sædskifter.
 - Imidlertid er den valgte teknologi, ribbe/plukkebord, kun i begrænset omfang anvendelig hos økologer. Ved ribbehøst efterlades halm og afgrøderester på roden på marken. Det betyder, at disse ikke kan udnyttes af husdyr eller til andre formål som f.eks. kompostering eller afgangning i biogasanlæg.
 - Der vil i de kommende år samtidig være et betydeligt stigende behov for økologisk halm, idet branchebefalingerne for kvæg og svin pålægger økologiske husdyrbrugere, at minimum 50 % af strøhalmen skal være økologisk. Det er derfor uhensigtsmæssigt, at der i teknologi-ordningen ikke kan hentes støtte til teknologi, der muliggør tidlig høst samtidigt med bjergning af halm og afgrøderester. Det kan sagtens lade sig gøre med skårlægger og pickup-skærebord til mejetærskeren. Begge disse teknologiske løsninger er nemme at implementere, særligt i kombination med støtte til korntørring, og ØL mener derfor, de skal gøres støtteberettiget.
 - Det økonomiske støttebehov for kombinationen af skårlægning og pickup-skærebord er på niveau med ribbehøst. Prisen på et pickupskærebord er cirka 45.000 kr. pr. meter, mens en traktorbåren skårlægger anslås at koster 40-60.000 kr. pr. meter. Høstkapaciteten i marken af såvel pick-up og skårlægger vil sandsynligvis være noget højere end ribbehøst. For de mindre brug vil det være en fordel at kunne afkoble skårlægger og pickup-skærebord, da skårlægning på mindre brug kan udføres af maskinstation. Udgiften målt på kapacitet ved støtte til henholdsvis skårlægger eller pick-up skærebord vil samlet set vil være helt sammenlignelig med ribbe/plukkebord.

- *Støtte til etablering af gastæt silo, eventuelt med tilhørerne kværn:* Håndtering og forarbejdning af afgrøder til human ernæring er et område, som får større og større opmærksomhed. ØL ser derfor meget gerne, at der gives støtte til etablering af gastæt silo, eventuelt med tilhører kværn. Der er flere klima og velfærdsmæssige fordele ved denne løsning. F.eks. ved anvendelse af kværnet havre.
- *Støtte til ATV'er bredes ud til at også at dække UTV'er jf. punkt 1.1, 2.15, 6.1:* Muligheden for at søge støtte til køb af en ATV bør bredes ud til også at give støtte til en UTV. Der er tale om en bredere vogn, som giver bedre komfort, arbejdsstillinger og dermed bedre arbejdsmiljø.
- *Forslag til valgfrie elementer (inkl. pris) til mobile grisestalde j. punkt 1.10:* For mobile slagtegrise-stalde bør der kunne tilføjes følgende valgfrie elementer for at højne dyrevelfærden og mindske marktrykket:
 - Ventilationsanlæg, som automatisk kan styre temperaturen og give en alarm, hvis disse forhold ikke er, som de skal være. Pris per m²: 1250 kr.
 - Hjul-larvefodder til den mobile stald, som giver et lavt marktryk og er bedre i omskifteligt vejr, fordi de har en bæreflade på under 0,5 kg/m². Pris per m²: 980 kr.
 - Staldene kan udføres i væg-tag materialer med isoleringsgrad på under 0,3 w/m²/K (U-værdien). Det sikrer, at grisene bruger mindre foder på at opretholde sin vægt og bedre kan holde varmen ud på en sommerdag. Pris per m² staldbygning: 600 kr.

De bedste hilsner,
Bjarke Vestergaard
Fagpolitisk chef
Økologisk Landsforening